

عنوان طرح تحقیقاتی: مطالعه کوهورت سبزوار (SPECS): اولین مطالعه جمعیت‌محور بیماری‌های غیرواگیر و عوامل خطر در

شمال شرق ایران

تاریخ خاتمه طرح: 1405/04/06

مجری یا محقق اصلی و همکاران با ذکر وابستگی هر فرد:

سمیه نوروزی - مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

فرشته قراط (محقق اصلی همکار) - مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

عنوان پیام پژوهشی

شیوع بالای فشارخون و سنگ کلیه در جمعیت ۳۵-۷۰ ساله سبزوار؛ کبد چرب کمترین پوشش درمانی را دارد

پیام کلیدی

مطالعه کوهورت سبزوار روی ۴۲۴۱ نفر نشان داد فشارخون (۲۲,۸٪) و سنگ کلیه (۲۲,۴٪) شایع‌ترین بیماری‌های غیرواگیر هستند. پوشش درمانی کبد چرب با ۷۰,۱٪ نامطلوب است. شیوع مصرف دخانیات در مردان ۳۳,۲٪ و مواد مخدر ۳۰,۴٪ است. فشارخون در زنان (۲۵,۹٪) بیشتر از مردان (۱۸,۹٪) است. این یافته‌ها نیاز به برنامه‌های غربالگری و کنترل هدفمند را نشان می‌دهد.

متن پیام پژوهشی

• اهمیت موضوع

بیماری‌های غیرواگیر مانند فشارخون، دیابت و کبد چرب بار عظیمی بر نظام سلامت ایران تحمیل می‌کنند. نبود داده‌های جمعیت‌محور بومی در شمال شرق ایران، تدوین سیاست‌های پیشگیرانه را با چالش مواجه کرده است.

• مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی

از میان ۴۲۴۱ فرد ۳۵-۷۰ ساله در سبزوار، فشارخون بالا و سنگ کلیه هرکدام حدود ۲۲٪، کبد چرب ۱۵,۴٪ و دیابت ۱۳,۸٪ شیوع داشتند. یک‌سوم مردان سیگاری یا معتاد بودند. پوشش درمانی کبد چرب فقط ۷۰٪ بود یعنی از هر ۱۰ بیمار مبتلا، ۳ نفر درمان نمی‌گیرند. زنان بیشتر از مردان به فشارخون مبتلا بودند.

• موارد کاربرد نتایج طرح

فرم پیام پژوهشی (ترجمان دانش)

این نتایج می‌تواند برای طراحی برنامه‌های غربالگری هدفمند، تخصیص بهینه منابع بهداشتی، تدوین بسته‌های حمایتی برای افشار کم‌درآمد، طراحی برنامه‌های پیشگیری از مصرف دخانیات و مواد مخدر در مردان، و ارتقاء آگاهی عمومی درباره کبد چرب و اهمیت درمان آن مورد استفاده قرار گیرد.

تأثیرات و کاربردها:

تأثیر ۱: تدوین سیاست‌های غربالگری مبتنی بر شواهد بومی

با شناسایی شایع‌ترین بیماری‌ها (فشارخون، سنگ کلیه، کبد چرب، دیابت)، می‌توان برنامه‌های غربالگری را در منطقه سبزوار و مناطق مشابه هدفمند کرد.

تأثیر ۲: طراحی برنامه‌های پیشگیری از عوامل خطر رفتاری

با توجه به شیوع بالای مصرف دخانیات (۳۳,۲٪) و مواد مخدر (۳۰,۴٪) در مردان، می‌توان برنامه‌های ترک اعتیاد را با اولویت جمعیت مردان منطقه طراحی و اجرا کرد.

محدودیت‌های شواهد چه بودند؟

۱. سوگیری خودگزارشی: اکثر داده‌ها (به جز دیابت و فشارخون) بر اساس اظهارات خود فرد بوده و ممکن است با کم‌گویی همراه باشد.

۲. جامعه همگن: جمعیت مورد مطالعه عمدتاً از قوم خراسانی هستند که تعمیم‌پذیری نتایج به سایر اقوام ایران را محدود می‌کند.

۳. مطالعه مقطعی در Baseline: برخی داده‌ها فقط در مقطع ابتدای مطالعه ثبت شده و روند تغییرات در طول زمان نیاز به پیگیری‌های بعدی دارد.

مخاطبان طرح پژوهشی::

سیاست‌گذاران و مدیران نظام سلامت (وزارت بهداشت، دانشگاه‌های علوم پزشکی)

پژوهشگران حوزه اپیدمیولوژی و بیماری‌های غیرواگیر

پزشکان و ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی-درمانی منطقه

عموم مردم (از طریق رسانه‌ها برای آگاهی‌بخشی)

آیا این خبر می‌تواند از نظر اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، ارزش‌های دینی و قوانین سازمان غذا و دارو، تبعاتی داشته باشد؟

خیر. این خبر صرفاً جنبه اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی داشته و تبعات منفی اجتماعی، سیاسی، فرهنگی یا دینی ندارد. از نظر بهداشتی، می‌تواند به ارتقاء آگاهی عمومی و تشویق به غربالگری کمک کند.

در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله درج شود:

<https://doi.org/10.1136/bmjopen-2025-093787>

ایمیل ارتباطی و تلفن مجری اصلی طرح:

drghorat@gmail.com

05144018317

منابع و مراجع: حداکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح تحقیقاتی مورد نظر را ذکر نمایید

1. Poustchi H, Eghtesad S, Kamangar F, et al. Prospective Epidemiological Research Studies in Iran (the PERSIAN Cohort Study): Rationale, Objectives, and Design. *Am J Epidemiol*. 2018;187(4):647-655.
2. Farzadfar F, Yousefi M, Jafari-Khounigh A, et al. Trend and projection of non-communicable diseases risk factors in Iran from 2001 to 2030. *Sci Rep*. 2024;14:8092.
3. Eghtesad S, Mohammadi Z, Shayanrad A, et al. The PERSIAN Cohort: Providing the Evidence Needed for Healthcare Reform. *Arch Iran Med*. 2017;20(11):691-695.
4. Amini M, Moradinazar M, Rajati F, et al. Socioeconomic inequalities in prevalence, awareness, treatment and control of hypertension: evidence from the PERSIAN cohort study. *BMC Public Health*. 2022;22:1401.